

Esihist. Asto 160/10.11.1988

M

³⁶¹
POSIO / HEINÄKANGAS

Pyyntikuoppa-alueen raivaus-,
kunnostus- ja kartoitustyön
yhteydessä suoritettu koekai-
vaus.

Taisto Karjalainen 1988

SISÄLLYS

	sivu
Sisällys	1
Pyyntikuoppa-alueen esittely	2
Alueen topografiaa	3
Alueen koekaivaus	3-5
Yhteenveto	6
Luettelo kertomukseen liittyvistä negatiiveista ja diapositiiveista	7 - 9
Ote peruskartasta	10
Yleiskartta	11
Profiilikartta pyyntikuopasta	12
Tasokartta koekuopasta 183/59	13
Tasokartta koekuopasta 220/90	14
Tasokartat 1-11 pyyntikuopasta no 11	15-25
Valokuvia pyyntikuopasta	26-27

361
POSIO/HEINÄKANGAS

Kunta: Posio

Kylä: Kynsilä

Tila: Ylitalo RN:o 105:6

Maanomistaja: Sakari Kivelä, os. 97965 Kynsilä

Sijainti: peruskartta 3544 07 Kynsivaara (1984)

Koordinaatit: x = 7310 58, y = 563 02, z = n. 237

Kertomukseen liittyvät löydöt: KM 24378:1-26 (diar.
20.9.1988)

Aikaisemmat tutkimukset: Markku Torvinen, tarkastus
17.9.1987.

Kohde löytyy muinaisjäännösluettelosta no. Posio ³⁶30
Alueelta ei ole aikaisempia löytöjä.

Kertomukseen liittyvät

kartat: peruskarttaote A4

yleiskartta 1:500

profiilikartta pyyntikuopasta no 11, 1:25

tasokartat 11-11 pyyntikuopasta no 11, 1:50

tasokartat koekuopista 183/59, tasot 1-4, 1:50
220/90, tasot 1 ja 2, 1:50

Kertomukseen liittyvät negatiivit: ff. 72486 - 72523

Kertomukseen liittyvät diapositiivit: no 15434 - 15460

15472 - 15478

Heinäkankaan pyyntikuoppa-alue oli yksi toimenpidekohde Posion kiinteiden muinaisjäännösten raivaus-, kunnostus- ja kaivaustöissä, jotka suoritettiin velvoitetyöllistämisvaroin 1.8.-2.9.1988.

Alueen topografiaa

Heinäkangas on Kalmonjoen ja Kynsijärven soistuneen ranta-alueen välillä sijaitseva hiekkakangas. Alue rajoittuu idässä Kalmonjoen soistuneeseen rantaan, etelässä viljelyspeltoon, lännessä Salmenniemen suoalueeseen ja pohjoisessa Kynsilästä Inkeelle johtavaan paikallistiehen. Heinäkankaan itälaitaa halkoo viljelystie. Sekä Salmenniemen suo, että Kalmonjoen varret on ojitettu.

Pyyntikuopat sijaitsevat Heinäkankaan eteläpäässä, joka on kapeampi kuin pohjoispää. Pyyntikuopat, joita kankaalla on 22 kpl sijaitsevat siten, että ne halkovat Heinäkankaan kapeimman kohdan. Kolme kuoppaa oli myös Heinäkankaan länsilaidalla, hieman pohjoisempana kuin poikkilinjassa olleet kuopat (kts. yleiskartta s. 11). Heinäkangas on maaperältään kivetöntä hiekkamaata.

Alueen koekaivaus

Heinäkankaan alueella avattiin pyyntikuoppa no 11 (kts. yleiskartta s. 11) siten, että pyyntikuoppa sijoittui puoleksi avattuun alueeseen, jonka koko oli 2 x 5 m. Lisäksi alueella kaivettiin kahdeksan koekuoppaa, joiden koko oli 1 x 1 m.

Pyyntikuopista kaivettiin yksitoista 10 cm paksuista kerrosta, jonka jälkeen kaivausalueen pohjassa oli nähtävissä tasaisenharmaa koskematon pohjahiekka. Avatun alueen länsipäässä oli nähtävissä kaksi päällekkäistä podsoli-maannosta (kts. dia no 15447 s. 9).

Pyyntikuopan kaivausalueen pohjoisprofiilissa oli nähtävissä kuopan rajat, jotka erottuivat normaalipodsolimaannoksesta siten, että kuoppaan ajautunut maa-aines muodostui sekaisin eri podsolimaan kerroksista, pohjamaasta,

ruostehiekasta, sekä noesta ja hiilestä (kts. diat: 15443-15446 s. 8-9).

Pyyntikuopasta löytyi 15 kpl kvartsi-iskoksia, 2 kpl mahdollisia kivilaji-iskoksia, sekä 10 g palanutta luuta. Löydöt on luettelointu pääluetteloon no 24378:1-10 (diar. 20.9.1988).

Lisäksi pyyntikuopasta on otettu hiilinäytteet, jotka on luettelointu pääluetteloon no 24378:11-12 (diar. 20.9.1988).

Koekuoppia avattiin alueelle kahdeksan. Seuraavassa kuvauksessa koordinaattinumerot viittaavat koekuoppien lounaiskulmaan osuvia yleiskartan koordinaattipisteitä (ks. yleiskartta s. 11, sekä diat 15472-15478 s. 9).

Koekuoppa 176/96 avattiin metsäaurauksesta tulleiden palaneiden luiden löytöpaikan läheisyyteen. Koekuopasta tuli turpeesta kvartsi-iskos, sekä rautakuonaa 780 g. Tasosta 1 rautakuonaa 1100 g, sekä tasosta 3 12 g rautakuonaa. Koekuopasta avattiin neljä tasoa pelkalla; pintavaaitusluku: 165, pohjavaaitusluku: 205.

Koekuopasta 220/90 tuli ensimmäisestä tasosta kvartsikaavin, kolme kappaletta kvartsi-iskoksia, sekä palaneen luun pala. Toisesta tasosta tuli neljä kappaletta kvartsi-iskoksia. Koekuopasta avattiin viisi tasoa pelkalla. Koekuopan pintavaaitusluku:153, pohjavaaitusluku: 179 (kts. s. 14).

Koekuoppa 260/91 avattiin noin metrin etäisyydelle metsäaurauksesta tulleen rautakuonan sijaintipaikasta. Kuopasta tulikin jo turpeesta 550 g rautakuonaa. Tasosta 1 tuli 680 g rautakuonaa. Kuoppa avattiin neljanteen tasoon saakka pelkalla. Kuopan pintavaaitusluku: 145, pohjavaaitusluku: 181.

Seuraavat koekuopat olivat löydöttömiä: 183/59.

Koekuoppa 183/59, josta avattiin kolme tasoa pelkalla ja

kaksi lapiolla. Kuopan pintavaaaitusluku: 164, pohjavaaaitusluku 225 (kts. s. 13).

Koekuoppa 187/115, josta avattiin neljä tasoa pelkalla. Kuopan pintavaaaitusluku: 153, pohjavaaaitusluku 195.

Koekuoppa 262/112, josta avattiin kaksi tasoa pelkalla ja kaksi lapiolla. Kuopan pintavaaaitusluku: 145, pohjavaaaitusluku: 188.

Koekuoppa 170/89, josta avattiin kolme tasoa pelkalla ja kaksi lapiolla. Kuopan pintavaaaitusluku: 160, pohjavaaaitusluku: 210.

Koekuoppa 283/90, josta avattiin kolme tasoa pelkalla ja kaksi lapiolla. Kuopan pintavaaaitusluku: 124, pohjavaaaitusluku 175.

Alueelta löytyi irtolöytöinä kvartsikaavin, rautakuonaa, kvartsi-iskoksia sekä palanutta luuta. Irtolöydöt tulivat esiin maanomistajan alueelle tekemistä metsänaurauksista, sekä viljelystien kuluttamasta maasta. Löytöpaikkoja on merkitty yleiskarttan. Löydöt on luetteloitu muinaisjään-
nösluetteloon numerolla KM 24378:13-26 (diar. 20.9.1988).

Koekuopissa esiintynyt maannos oli normaali podsolimaan-
nos, jossa esiintyi jonkin verran nokea ja hiiliä. Podso-
likerrosten alla oli harmaata silttiä ja hiekkaa sisältä-
vä pohjamaa.

Heinäkankaan alueella käytettiin kiintopisteitä 1)236,66 m
m.p.y. ja 2:237,10 m m.p.y. (kts. yleiskartta s. 11),
joiden korkeudet saatiin Kalmonjoen yli vievän Kynsilä -
Inkee-tien sillassa sijaitsevasta kiintopisteestä, jonka
korkeus on 236,63 m m.p.y. Yleiskartassa esiintyvät vaai-
tusluvut ovat kartalle merkityltä koneelta, jonka lukema
kiintopisteeltä 2 oli 094.

Yhteenveto

Heinäkankaan alueen toimenpiteen pääasiallisena tarkoituksena oli alueen raivaus-, kunnostus- ja kartoitustyöt, jotka saatiinkin suoritettua. Pyyntikuopan kaivauksesta ilmeni kuopan rakenne. Koekuopista saadut löydöt viittaavat puolestaan alueella mahdollisesti sijaitsevaan asuinpaikkaan, sekä myöhäisessä vaiheessa tapahtuneeseen raudan sulatukseen. Muinaisjäännösaluetta rajoittavat lännessä ja idässä luontaisesti suot. Etelässä rajalinjaksi voitaisiin katsoa yleiskartan x-koordinaatin arvon 140 saava linja, joka kulkee noin 20 m eteläisimmästä pyyntikuopasta. Pohjoisessa alue voitaisiin rajata tilojen Yli-talo RN:o 105:6 ja Kynsijärvi RN:o 12:20 väliseen rajaan, sekä x-koordinaatin arvon 280 muodostamaan linjaan.

Alueelle on jätetty peruslinjan paalu 200/100, joka on merkitty peruskarttaan. Alue kuuluu muinaisjäännösluokituksen luokkaan II.

Helsingissä 18.10.1988

Taisto Karjalainen
Taisto Karjalainen

Kertomukseen liittyvät negatiivit ja diapositiivit

Negat. no

- 72486 koekuoppa 220/90, taso 2 lännestä itään.
- 72487 koekuoppa 260/91, taso 2 lännestä itään
- 72488 pyyntikuoppa no 11 taso 1 etelästä pohjoiseen
- 72489 pyyntikuoppa no 11 taso 2 lännestä itään
- 72490 pyyntikuoppa no 11 taso 2 etelästä pohjoiseen
- 72491 pyyntikuoppa no 11 taso 2 etelästä pohjoiseen
- 72492 pyyntikuoppa no 11 taso 2 lännestä itään
- 72493 pyyntikuoppa no 4 ja raivausroskia pohjoisesta etelään
- 72494 heinäkangas ennen raivausta idästä länteen
- 72495 hiilenotto peurakuopasta no 11
- 72496 peurakuoppa no 11 etelästä pohjoiseen taso 8
- 72497 työntekijät toimessaan
- 72498 pyyntikuoppa no 11 etelästä pohjoiseen taso 9
- 72499 pyyntikuoppa no 11 etelästä pohjoiseen taso 10
- 72500 pyyntikuoppa no 11 etelästä pohjoiseen taso 11
- 72501 pyyntikuoppa no 11 etelästä pohjoiseen taso 12
- 72502 pyyntikuoppa no 11 lännestä itään taso 12
- 72503 pyyntikuoppa no 11 pohjoisesta etelään taso 12
- 72504 pyyntikuoppa no 11 idästä länteen taso 12
- 72505 koekuoppa 183/59 ennen avaamista
- 72506 Heinäkankaan alueella olleita kaatopaikkajätettä
- 72507 metsäkone kuormaamassa alueen raivausroskia

negat. no

- 72508 Heinäkankaan raivausroskat poltetaan
- 72509 koekuoppa 183/59 taso 2

72510 koekuoppa 183/59 taso 3
 72511 Heinäkangas idästä länteen ennen raivausta
 72512 koekuoppa 260/91 lännestä itään taso 0
 72513 koekuoppa 220/90 lännestä itään taso 1
 72514 koekuoppa 260/91 lännestä itään taso 1
 72515 pyyntikuoppa no 11 lännestä itään taso 3
 72516 pyyntikuoppa no 11 etelästä pohjoiseen taso 3
 72517 pyyntikuoppa no 11 etelästä pohjoiseen taso 4
 72518 pyyntikuoppa no 11 idästä länteen taso 4
 72519 pyyntikuoppa no 11 etelästä pohjoiseen taso 5
 75520 pyyntikuoppa no 11 lännestä itään taso 5
 72521 pyyntikuoppa no 11 idästä länteen taso 6
 72522 pyyntikuoppa no 11 lännestä itään taso 6
 72523 paalunsija 174/50 taso 7

dia no

15434 pyyntikuoppa no 11, taso 1, etelästä pohjoiseen
 15435 pyyntikuoppa no 11, taso 1, idästä länteen
 15436 pyyntikuoppa no 11, taso 2, idästä länteen
 15437 pyyntikuoppa no 11, taso 2, etelästä pohjoiseen
 15438 pyyntikuoppa no 11, taso 3, etelästä pohjoiseen
 15439 pyyntikuoppa no 11, taso 3, idästä länteen
 15440 pyyntikuoppa no 11, taso 4, etelästä pohjoiseen
 15441 pyyntikuoppa no 11, taso 4, idästä länteen
 15442 pyyntikuoppa no 11, taso 5, etelästä pohjoiseen
 15443 pyyntikuoppa no 11, taso 5, lännestä itään
 15444 pyyntikuoppa 11, taso 6, idästä länteen
 15445 pyyntikuoppa 11, taso 6, etelästä pohjoiseen
 15446 pyyntikuoppa no 11, taso 6, lännestä itään
 15447 pyyntikuoppa no 11, eteläseinämän profiili, jos-

- sa näkyvissä kaksi huuhtoutumiskerrosta
- 15448 paalunsija ruudun 174/50 itäseinämässä, taso 6
- 15449 hiiltenotto pyyntikuopasta no 11, taso 7-8
- 15450 pyyntikuoppa no 11, taso 8, idästä länteen
- 15451 pyyntikuoppa no 11, taso 8, etelästä pohjoiseen
- 15452 pyyntikuoppa no 11, kaivetaan tasoa 9
- 15453 pyyntikuoppa no 11, taso 9, etelästä pohjoiseen
- 15454 pyyntikuoppa no 11, taso 10, etelästä pohjoiseen
- 15455 pyyntikuoppa no 11, taso 11, etelästä pohjoiseen
- 15456 pyyntikuoppa no 11, taso 12, etelästä pohjoiseen
- 15457 pyyntikuoppa no 11, taso 12, idästä länteen
- 15458 pyyntikuoppa no 11, taso 12, lännestä itään
- 15459 pyyntikuoppa no 11, taso 12, pohjoisesta etelään
- 15460 pyyntikuoppa no 11 rekonstruoituna
- 15461 koekuoppa 187/115, taso 2
- 15462 koekuoppa 183/59, taso 1
- 15463 koekuoppa 183/59, taso 2
- 15464 koekuoppa 183/59
- 15465 koekuoppa 186/59, taso 4
- 15466 koekuoppa 260/91, taso 1 lännestä itään
- 15467 koekuoppa 260/91, taso 0, lännestä itään
- 15468 Heinäkangas ennen raivausta lännestä itään
- 15469 Heinäkangas raivauksen jälkeen lännestä itään
- 15470 pyyntikuoppa no 4 pohjoisesta etelään nähtynä
- 15471 Heinäkankaan kaatopaikkajätteitä ennen raivausta
- 15472 metsätraktori kuormaamassa roskia
- 15473 raivausroskien poltto
- 15485 raivausroskien polttoa

POSIO 36 HEINÄKANGAS

Taisto Karjalainen 1988

Ote peruskartasta 1:20 000 3544 07 KYNSIVAARA 1984

Karttarunkona stereokartoitus Autograph A 8-stereokojeilla 1:10 000. Ilmakuvaus 1980. Alueella maagneettisiä häiriöitä.

Korkeudet metreinä merenp.

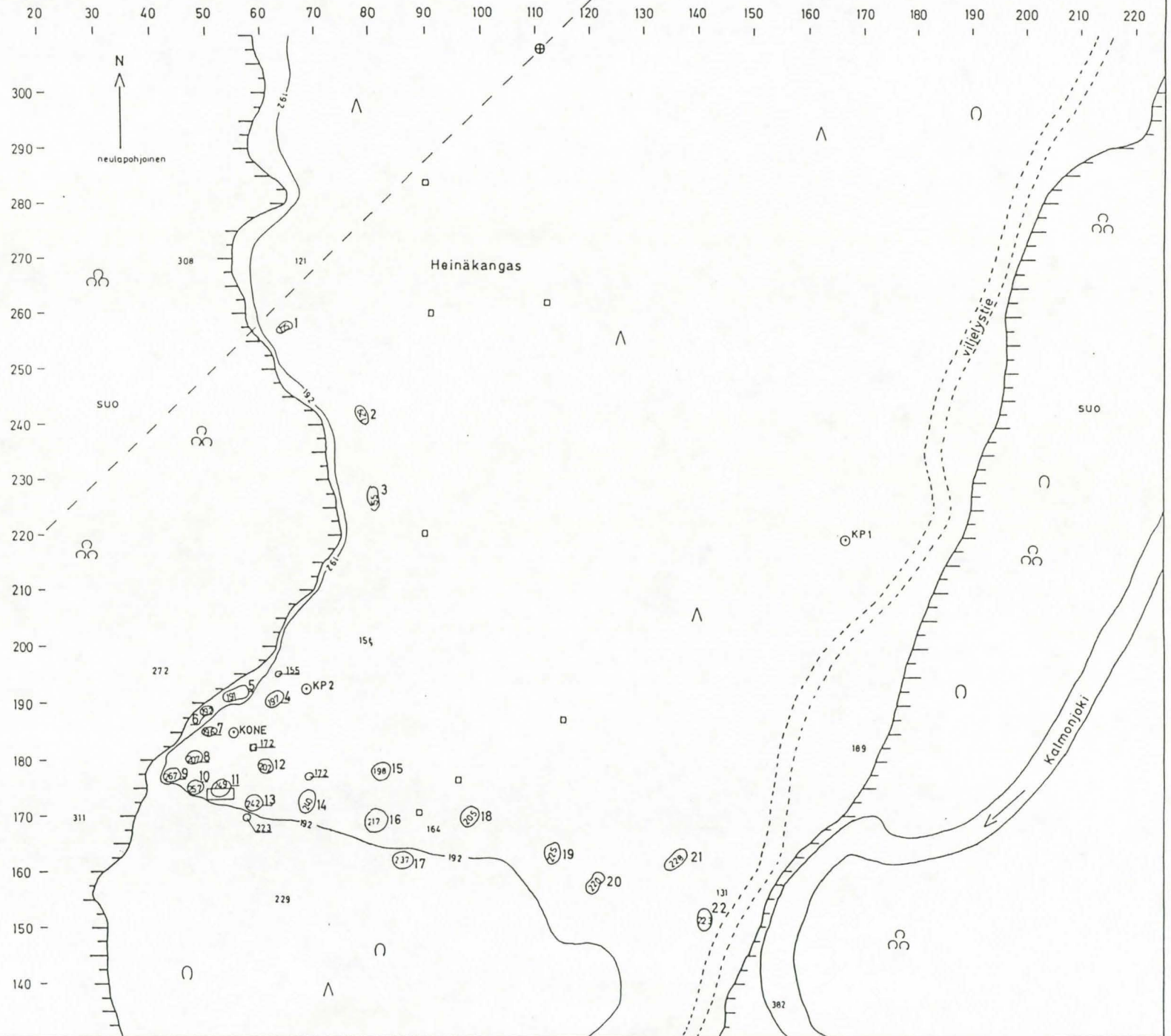
Pyyntikuoppa-alue merkitty punaisella

POSIO HEINÄKANGAS
TAISTO KARJALAINEN 1988
YLEISKARTTA I
PIIRI: TAISTO KARJALAINEN

KP1 = 236,66 m. m. p.y.
KP2 = 237,10 m m.p.y.
KONE = 238,4 m m.p.y.

pyyntikuoppa pohjavaaitusluku
3—kuopan n:o

maanraja
rajapyykki
jyrkästi laskeva maasto
kaivettu alue
pensaita
lehtimetsää
havumetsää

POSIO HEINÄKANGAS

TAISTO KARJALAINEN

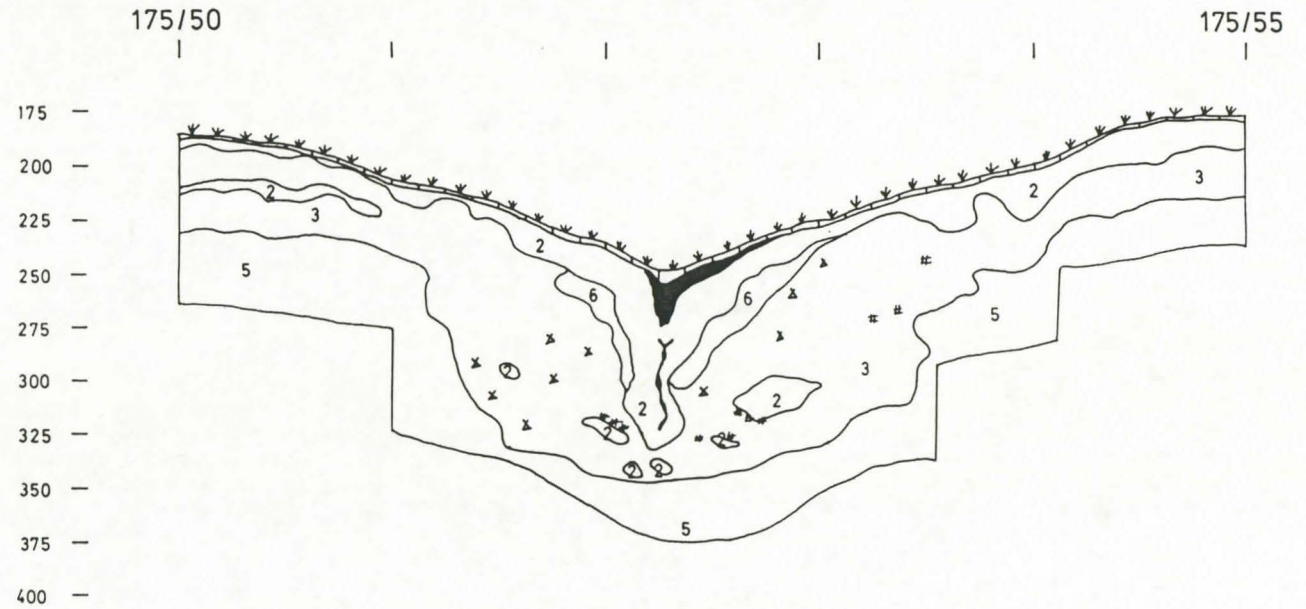
PROFIILIKARTTA LINJALTA 175/50 -175/55

MK1:25 $\longleftarrow$ 25cm

Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone, 094

	turve
2	huuhtoutunut maa
3	vaaleanruskea hiekka
5	harmaa hiekka
6	ruskea, ruostunut hiekka
#	hiili, nokea
	yhtenäinen nokialue
x	ruostetta

POSIO HEINÄKANGAS TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA TASOT 1,2,3 JA 4

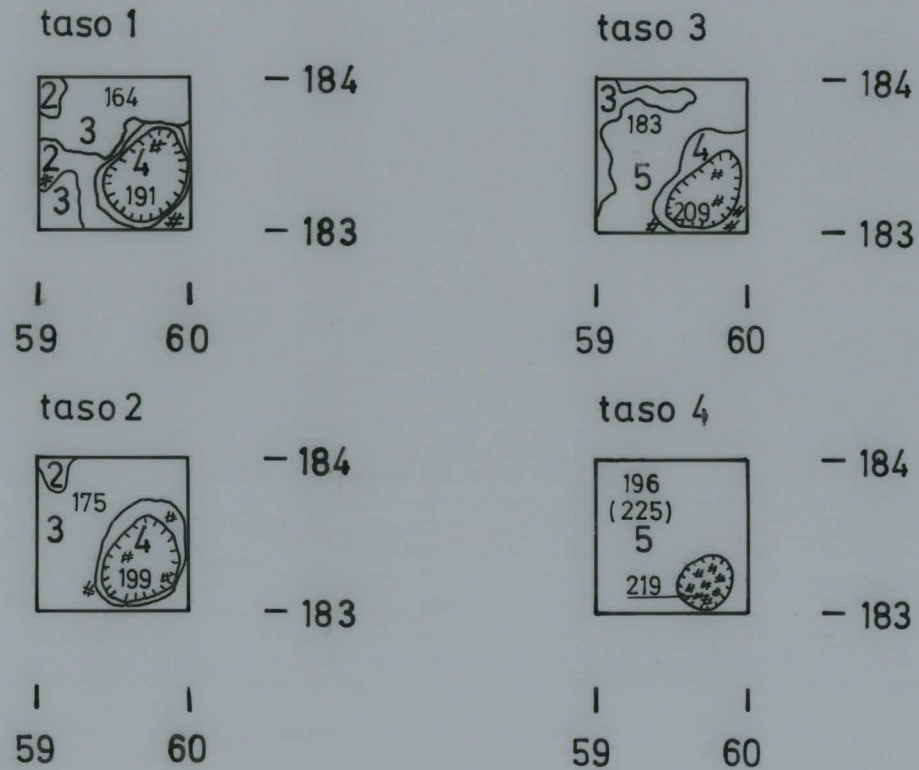
MK 1 : 50 50cm

Piirt. T.Karjalainen

kp₂ 237,10 m m.p.y. kone₁ 094

- 2 huuhtoutunut maa
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 tummanruskea hiekka
- 5 harmaa siltti
- # hiiltä
- kuopan reuna

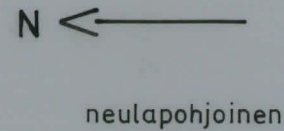
POSIO HEINÄKANGAS TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA TASOT 1 JA 2

MK 1:50 $\longleftrightarrow$ 50 cm

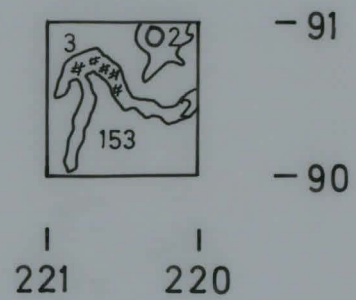
Piirt. T.Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁ 094

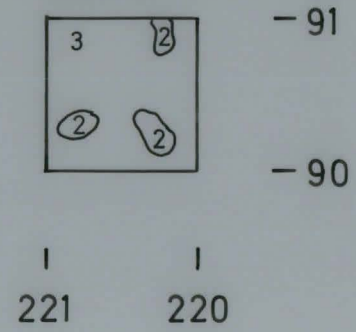

- 2 huuhtoutunut maa
- 3 ruskea hiekka
- # nokea
- kivi

taso 1

taso 2

POSIO HEINÄKANGAS TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA Taso 1

MK 1:50 50cm

Piirt. Taisto Karjalainen

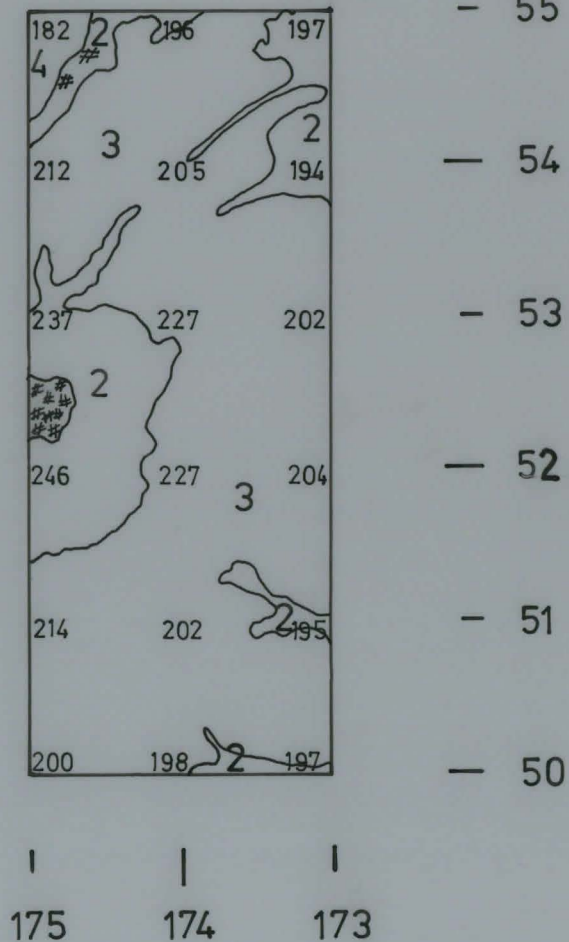
kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁ 094

2 huuhtoutunut maa

3 vaaleanruskea hiekka

4 tummanruskea hiekka

N ←
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA T A S O 2

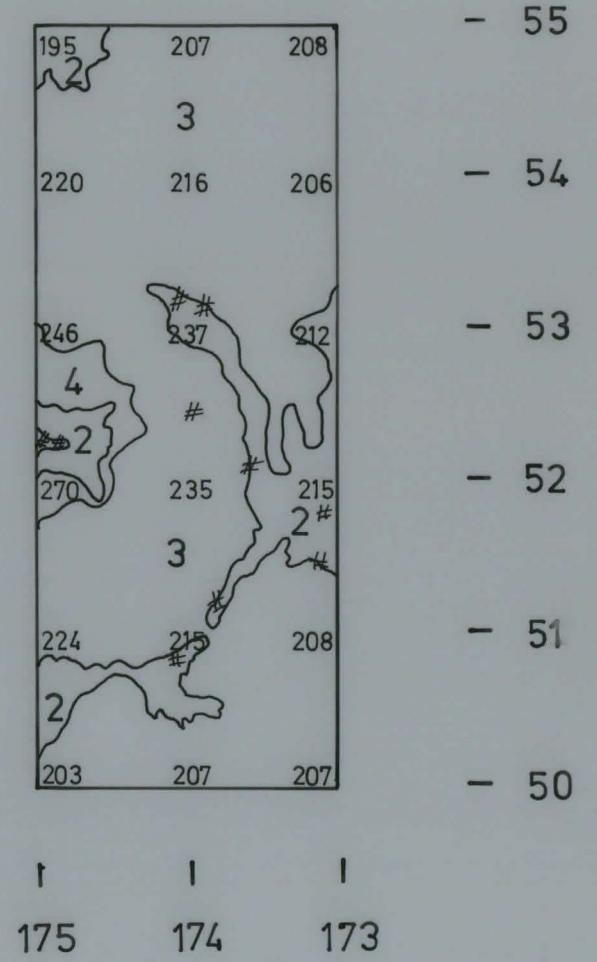
MK 1 : 50 50cm

Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁ 094

- 2 huuhtoutunut maa
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 4 tummanruskea hiekka
- # hiiltä

N
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS

TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA TASO 3

MK 1:50 50cm

Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁094

2 huuhtoutunut maa

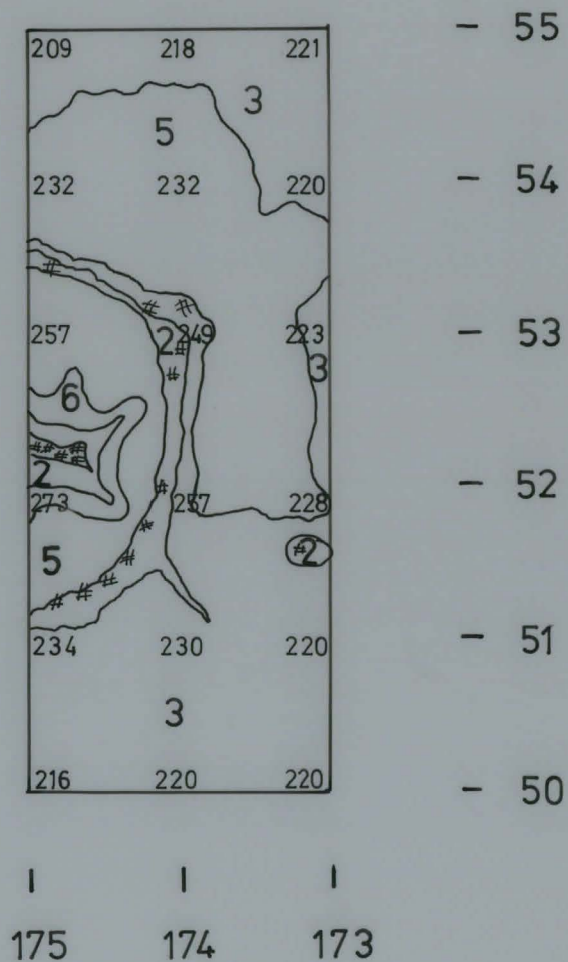
3 vaaleanruskea hiekka

5 harmaa hiekka

6 ruostunut, tummanruskea
hiekkä

hiiltä

N ←
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS

TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA TASO 4

MK 1:50 50cm

Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁ 094

2 huuhtoutunut maa

3 vaaleanruskea hiekka

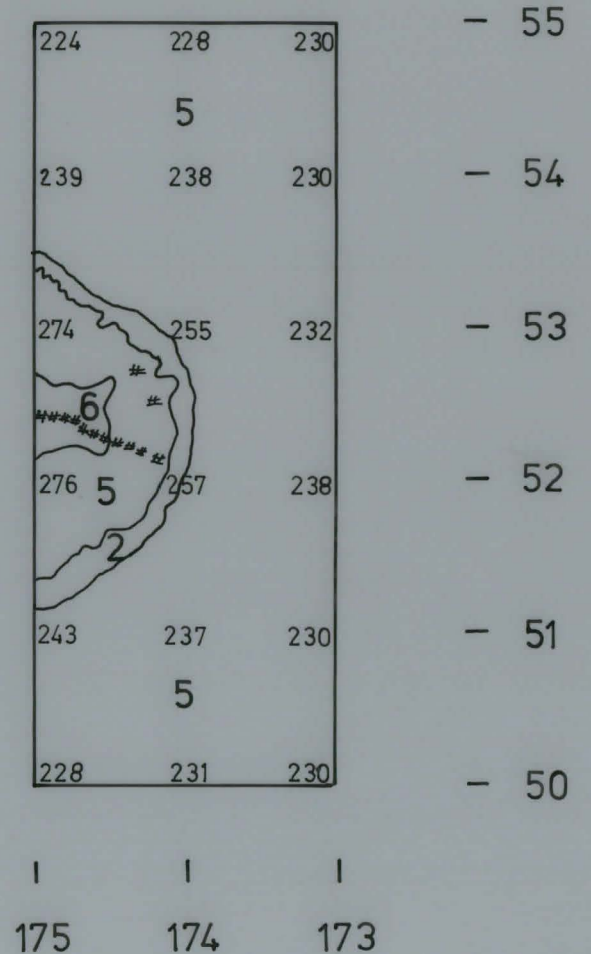
4 tummanruskea hiekka

5 harmaa hiekka

6 ruostunut, tummanruskea
hiekka

hiiltä

N
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS

TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA TASO 5

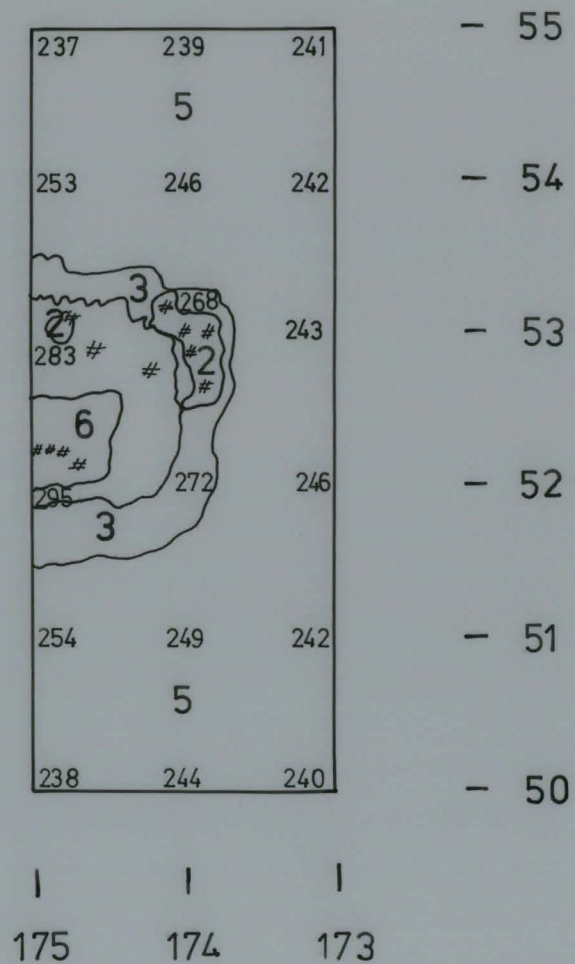
MK 1: 50 50 cm

Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁ 094

- 2 huuhtoutunut maa
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 5 harmaa hiekka
- 6 ruostunut tummanruskea hiekka
- # hiiltä

N ←
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS

TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA TASA 6

MK 1: 50 50cm

Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁094

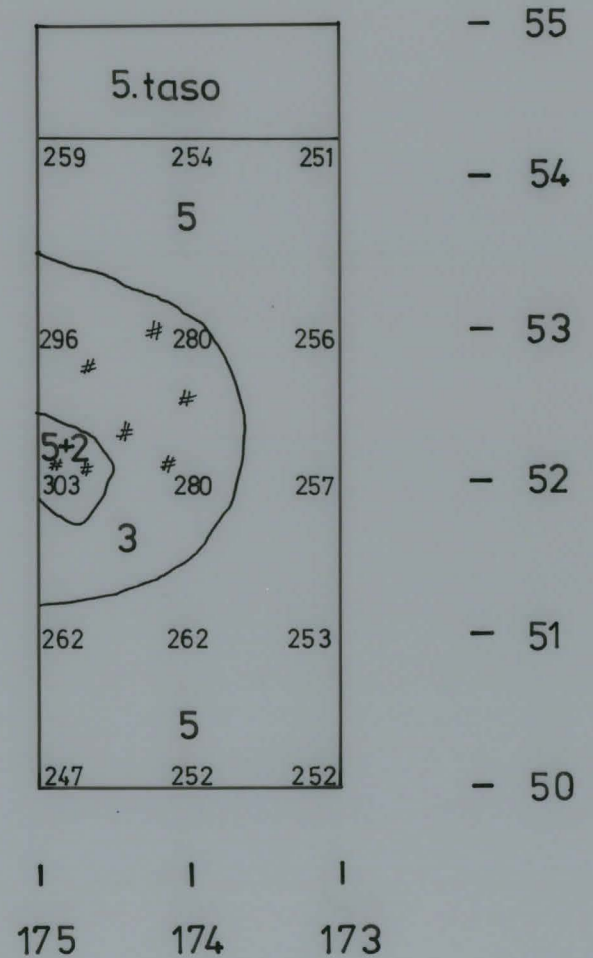
2 huuhtoutunut maa

3 vaaleanruskea hiekka

5 harmaa hiekka

hiiltä

N
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA TA SO 7

MK 1:50 50cm

Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁ 094

2 huuhtoutunut maa

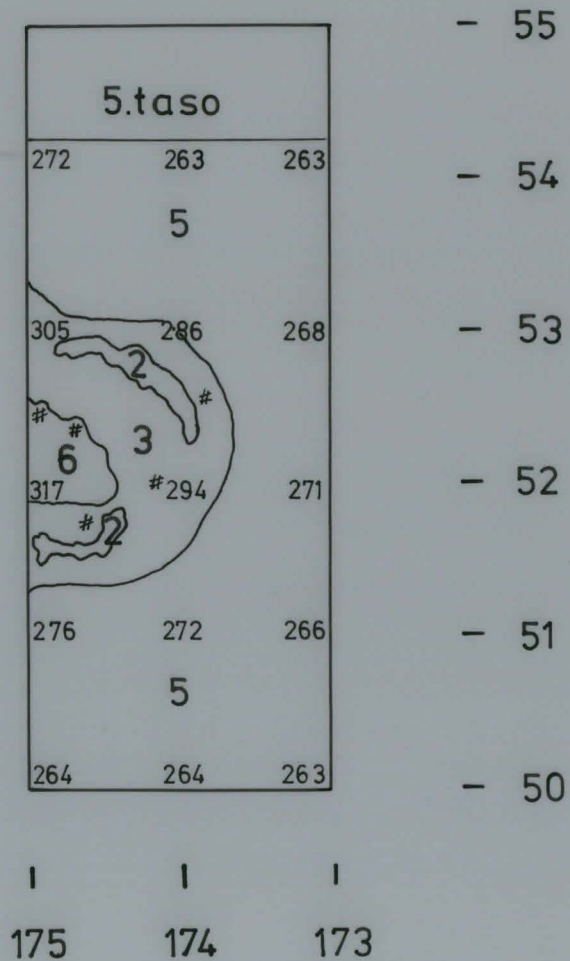
3 vaaleanruskea hiekka

5 harmaa hiekka

6 ruostunut, ruskea hiekka

hiiltä

N
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA T A S O 8

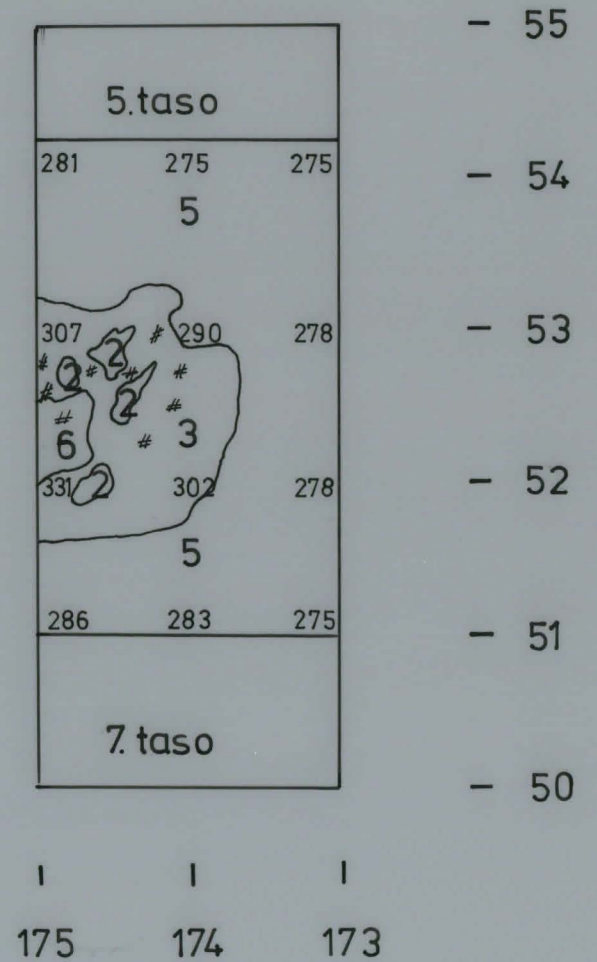
MK 1 : 50 50cm

Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁ 094

- 2 huuhtoutunut maa
- 3 vaaleanruskea hiekka
- 5 harmaa hiekka
- 6 ruostunut, tummanruskea hiekka
- # hiiltä

N
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS

TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA TASO 9

MK 1 : 50 50cm

Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁ 094

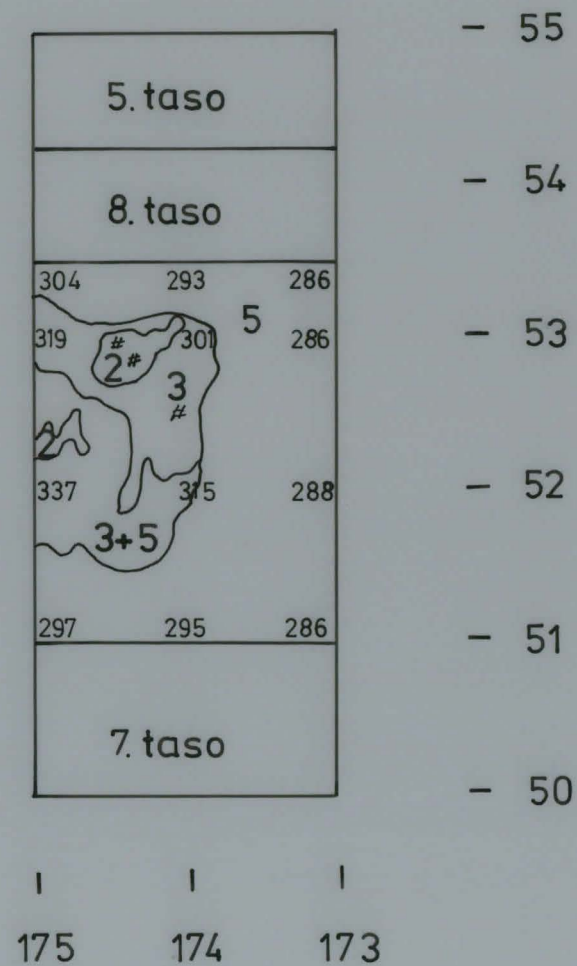
2 huuhtoutunut maa

3 vaaleanruskea hiekka

5 harmaa hiekka

hiiltä

N
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA TASSO 10

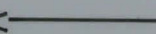
MK 1 : 50 50cm

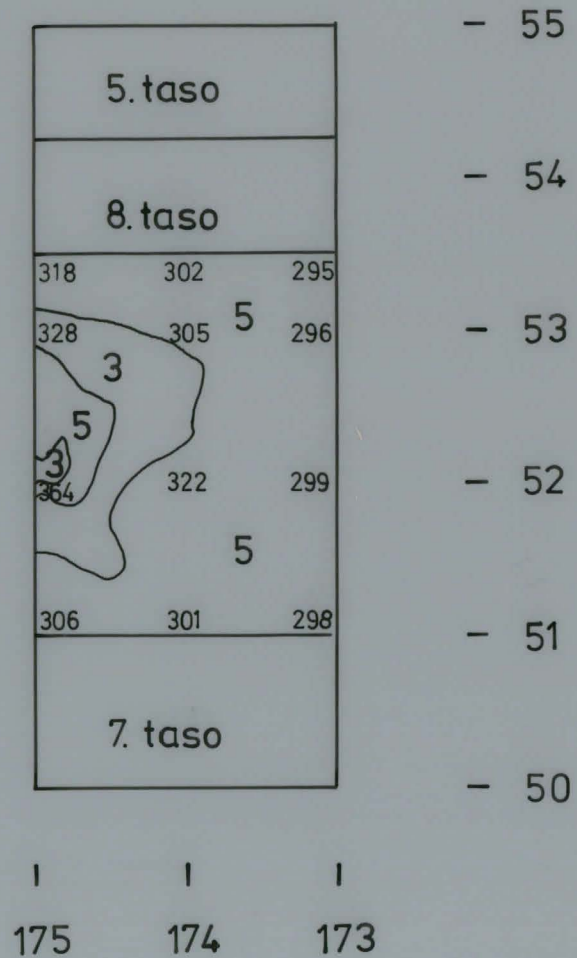
Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁ 094

3 vaaleanruskea hiekka

5 harmaa hiekka

N
neulapohjoinen

POSIO HEINÄKANGAS TAISTO KARJALAINEN 1988

TASOKARTTA T A S O 11

MK 1 : 50 $\longleftarrow$ 50cm

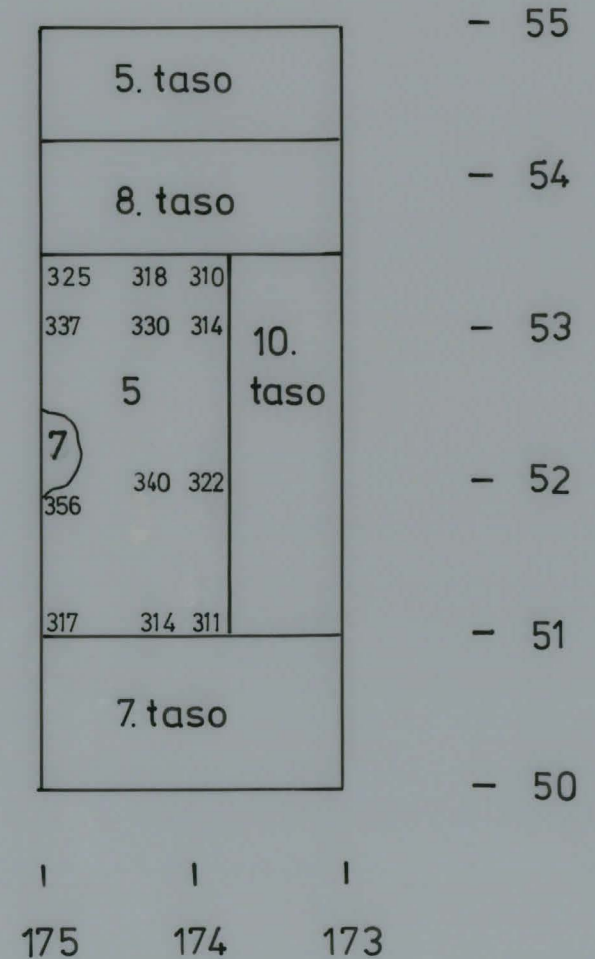
Piirt. Taisto Karjalainen

kp₂ 237.10 m m.p.y. kone₁094

5 harmaa hiekka

7 ruostunut harmaa hiekka

N $\longleftarrow$
neulapohjoinen

kuv. n:o. 72522

Pyyntikuoppa n:o 71 lännestä itään
taso 6

kuv. n:o. 72523

Paalunsija ruudussa 174/50, taso 7

kuv. n:o. 72494

Heinäkangas ennen raivausta

kuv. n:o 72495

Hiilenotto pyyntikuopasta n:o 71

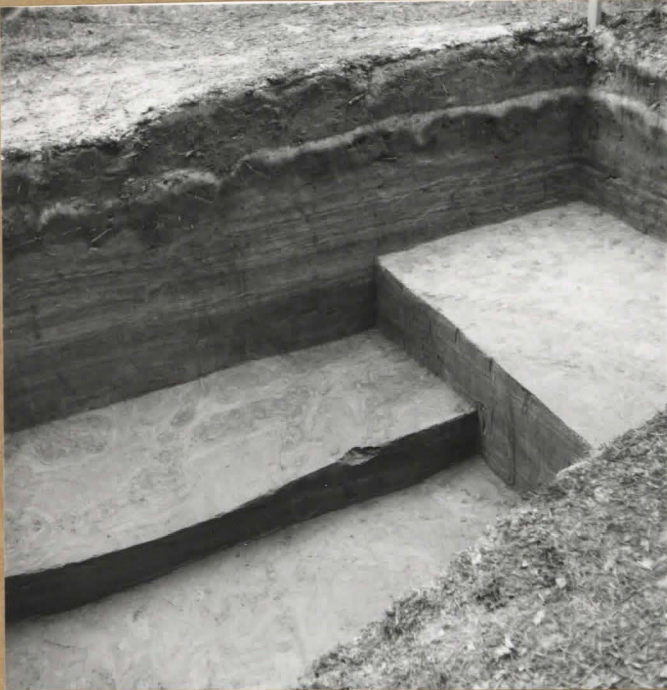
kuv. n:o 72500

Pyyntikuoppa n:o 77 etelästä pohjoiseen
taso 11

kuv. n:o 72501

Pyyntikuoppa n:o 77 etelästä pohjoiseen
taso 12.

kuv. n:o 70503

Pyyntikuoppa n:o 77 pohjoisesta etelään
taso 12

kuv. n:o 70502

Pyyntikuoppa n:o 77 lännestä itään
taso 12